

Azərbaycan dünyaya
günəş kimi doğacaq.
Heydər ƏLİYEV

Xalqın sözü haqq sözüdür

LERİK

№ 21-22 (597-598)

30 oktyabr 2019-cu il

Qəzet 1937-ci ildən çıxır

Qiyməti 40 qəpik

Şuranın növbəti iclasında

Lenk Rayon İcra Hakimiyyətinin inzibati binasında rayon icra hakimiyyəti başçısı yanında rayon rəhbərliyinin, hüquq-mühafizə orqanlarının, aidiyyəti idarə, müəssisə, təşkilat rəhbərlərinin, ərəzi icra nümayəndələri və ictimaiyyət

barədə məlumat verdi.
Şura iclasında "Lenk şəhər 2 sayılı körpələr evi-uşaq bağçasında, Hamarat və Piran kənd uşaq bağçalarında məktəbəqədər yaşlı uşaqların tərbiyəsi və ümumi təhsilə hazırlanmasının vəziyyəti haqqında" başçının müavini - İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdiri Arzu Vəliməmmədovanın arayışı dinlənildi.
Şura iclasında gündəlikdə duran məsələlərlə bağlı Lenk şəhər icra nümayəndəsi Kaməddin Məstiyev, Piran kənd ərəzi icra nümayəndəsi Rəzvan Əsədov və kənd uşaq bağçasının müdiri Nəzakət İbrahimova, Dəstər kənd ərəzi icra nümayəndəsi Sahil Əşrəfov və Hamarat kənd uşaq bağçasının müdiri Mələhət Qurbanova çıxış etdilər.
Rayon icra hakimiyyətinin başçısı Rövşən Bağirov Şura iclasının gündəliyinə daxil edilmiş məsələ ilə bağlı görülən işlər və qarşıya qoyulmuş vəzifələrin icrasını təmin etmək məqsədilə aidiyyəti idarə və təşkilat rəhbərlərinə müvafiq tapşırıq və tövsiyələrini verdi.
Müzakirə olunan məsələ ilə bağlı Şura iclasında müvafiq qərar qəbul edildi.

Rvarud kəndində vətəndaşlarla səyyar görüş-qəbul

Lenk Rayon İcra Hakimiyyəti başçısı Rövşən Bağirov 23 oktyabr 2019-cu il tarixdə rayonun Rvarud kəndində vətəndaşlarla səyyar görüş-qəbul keçirdi.

Rayon icra hakimiyyətinin başçısı cənab Prezident tərəfindən qəbul edilən Dövlət Proqramlarının uğurlu icrasından, əhəlinin sosial müdafiəsinə və rifah halının yüksəldilməsinə yönəldilmiş qərarlardan, o cümlədən minimum əmək haqlarının, pensiya və müavinətlərin əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasından, eyni zamanda problemlili kreditlər sahəsində vətəndaşların maliyyə yükünün azaldılmasından və digər sosial ödənişlərin artırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər barədə geniş məlumat verdi.

Səyyar görüş qəbulda Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının məsul işçisi Dayanət Abdullayev iştirak edərək, vətəndaşlar dinlənildi.

Görüş-qəbulda vətəndaşlar tərəfindən 14 məsələ qaldırıldı. Vətəndaşlar Çayrud kəndinə gələn avtomobil yolunun asfaltlaşdırılmasına, qazalı vəziyyətdə olan Çayrud kənd mədəniyyət evi və Rvarud kənd tam orta məktəbi üçün yeni binanın tikintisinə, Rvarud, Təngəbin və Anzolu kəndləri arasında

sərhəd mübahisəsinin həll edilməsinə, ərəzidə əmək haqqı, pensiya və təqaüdlərin alınmasından ötrü bankomatın quraşdırılmasına, Çayrud kənd məktəbinin və Çayrud kənd məscidinin qazılmasına və digər problemlərin həllinə köməklik göstərilməsinə xahiş etdilər.

Səyyar görüş-qəbulda təklif və qaldırılan

problemlərin icrasına nail olmaq məqsədilə görüləcək tədbirlər qeyd olundu. Qəbul zamanı qaldırılmış məsələlərdən 3-ü yerində həll edildi, 2-ni Dövlət Proqramında icrasının nəzərdə tutulduğu bildirildi, digər məsələlərə bağlı müvafiq izahatlar aparıldı və məsələlərin həlli ilə bağlı aidiyyəti vəzifəli şəxslərə müvafiq tapşırıqlar verildi.

Cəngəmiran kəndində tibb məntəqəsi istifadəyə verildi

Lenk rayonunun Cəngəmiran kəndində USAID-in maliyyə vəsaiti, Azərbaycan hökumətinin dəstəyi, yerli bələdiyyə və icma üzvlərinin töhfəsi ilə tikilən yeni tibb məntəqəsinin açılışı oldu.

Tədbirdə ABŞ-ın Azərbaycandakı Səfirinin müavini Maykl Dikerson, USAID-in ofis direktoru Aylın Loules, SEDA-nın rəhbəri Əhməd Şirinov, texniki ofisin müdiri Vüqar Nagiyev, ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin mütəxəssisi və tərcüməçi Javid Əlisgəndəri, SEDA-nın əməliyyatlar meneceri Əhməd Məmmədov, SEDA-nın maliyyə meneceri Aleksandra Zenof iştirak etdilər.

Açılış mərasimindən öncə Lenk Rayon İcra Hakimiyyətinin inzibati idarə binasında rayon icra hakimiyyəti başçısı Rövşən Bağirov ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirinin müavini Maykl Dikersonla görüşdü. Görüşdə rayon icra hakimiyyətinin başçısı Azərbaycan Amerika hökumətlərinin birgə əməkdaşlığı nəticəsində regionlarda, o cümlədən 2018-ci ildən başlayaraq rayonumuzda həyata keçirilmiş layihələrlə bağlı səfir müaviniyə minnətdarlığını bildirdi, qarşıdakı illər ərzində də rayonumuzda digər layihələrin də həyata keçiriləcəyinə əmin olduğunu vurğuladı.

Səlimi qəbul və qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığını bildirdən cənab Maykl Dikerson Amerika-Azərbaycan dövlətləri arasında ikitərəfli əməkdaşlığın gətirdikə inkişaf etdiyini, Azərbaycanda gedən sosial-iqtisadi inkişafın onda xoş təəssürat oyatdığını, paytaxtla yanaşı regionlarda da inkişafın getdiyini, Lenk-in füsunkar təbiətini insanda xoş əhval-ruhiyyə yaratdığını və burada olmasından məmnun qaldığını bildirdi.

Görüşün sonunda qonağa rayonun sənətkarları tərəfindən hazırlanmış hədiyyələr təqdim edildi və xatirə şəklində çəkildi.

Sonra rayon icra hakimiyyətinin başçısı R. Bağirova ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirinin müavini Maykl Dikerson Cəngəmiran kəndində inşa edilmiş Tibb məntəqəsinin açılış mərasimində iştirak etdilər.

Tədbiri SEDA-nın əməliyyatlar meneceri Əhməd Məmmədovə açaraq respublikamızda, o cümlədən rayonumuzda həyata keçirilən layihələr və qarşıdakı illərdə görüləcək işlər barədə məlumat verdi.

Mərasimdə çıxış edən Lenk Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rövşən Bağirov kənd camaatını

yeni tibb məntəqəsinin istifadəyə verilməsi münasibətilə təbrik edərək bildirdi ki, bu tibb ocağı Cəngəmiran kəndi ilə yanaşı ətraf kəndlərdə yaşayan sakinlərin də səhiyyə ehtiyacını ödəmək qabiliyyətinə malikdir və məntəqədə 4000 nəfərə yaxın insanın yararlanacağıdır. Çıxışında R. Bağirov görülmüş işlərə görə Amerika dövlətinə və səfirliyinə əməkdaşlarına, SEDA təşkilatına, Cəngəmiran icmasına minnətdarlığını bildirdi və görüləcək işlərin davamı olacağına əminliyini qeyd etdi.

Sonra tədbirdə çıxış edən ABŞ-ın Azərbaycandakı Səfirinin müavini Maykl Dikerson rayona gəlişinin onun üçün əlamətdar olduğunu, ilk dəfə paytaxtdan kanara məhz Lerikə səfər etdiyini bildirdi. Cəngəmiran kəndində bu layihənin ərəsəyə gəlməsi üçün USAID və Azərbaycan hökuməti tərəfindən dəstəklənən Sosial-iqtisadi İnkişaf Fəaliyyəti (SEDA) layihəsi öz çözlərini birləşdirərək yerli və regional hökumət qurumları ilə çalışdığını qeyd etdi. Nəticədə ümumi dəyəri 47088 manat olan yeni tibb məntəqəsi inşa edildi və kənd sakinlərinin istifadəsinə verildi.

Açılış mərasimində rayon mərkəzi xəstəxanasının baş həkimi Mübariz Ağayev, kənd icmasının üzvü, aqsaqqal Etibar Şahmarov çıxış edərək bildirdilər

ki, Cəngəmiran kənd tibb məntəqəsi üçün yeni binanın istifadəyə verilməsi rayon səhiyyəsinin inkişafına çox böyük bir töhfədir. Bu cür layihələr mədəniyyətə, sosial xarakter daşıyır. Yeni binada tibbi xidmət üçün hər cür şərait yaradılmış və tibb müəssisəsinin işçiləri də üzünə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirəcək və əhaliyə yüksək keyfiyyətli tibbi xidmət göstərəcəklər.

Sonra rayon icra hakimiyyəti başçısı və tədbirdə iştirak edən qonaqlara tibb məntəqəsinin tikintisi ilə bağlı həyata keçirilən prosesləri əks etdirən stend təqdim edildi.

Rayon icra hakimiyyəti başçısı Rövşən Bağirov və ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirinin müavini Maykl Dikersonun iştirakı ilə açılış bildiri rəsmi lənt kəsildi və qonaqlar tibb məntəqəsində yaradılmış şəraitlə tanış oldular.

Daha sonra ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirinin müavini Maykl Dikerson Piran kəndinə gələrək burada "bal emalı üçün avadanlıq layihəsi"nin icrası ilə əlaqədar Piran kəndində təmələqoyma mərasimində iştirak etdi.

Sonda səfir müavini Piran kəndində arıçılıq təsərrüfatları ilə tanış oldu, Piran icmasının nümayəndələri ilə görüş keçirdi.

5 oktyabr - Beynəlxalq Müəllimlər Günü münasibəti ilə ümumrayon tədbiri keçirildi

M. Bağışov adına Lenk şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbinin akt zalında Lenk Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rövşən Bağirovun iştirakı ilə 5 oktyabr - Beynəlxalq Müəllimlər Günü münasibəti ilə ümumrayon tədbiri keçirildi.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Lenk Rayon Təhsil Şöbəsinin müdiri Zöhrab Salayev əlamətdar günün münasibəti ilə təhsil işçilərinə təbrik etdi, xoş arzularını çatdırdı. Son illər cənab Prezidentin diqqət və qayğısı ilə rayonda bir çox yeni məktəb binalarının

tikildiyini, əsaslı təmir olunduğunu, məktəblərin ən müasir avadanlıq və ləvazimata təchiz edildiyini qeyd etdi. Her il rayonun da qabaqcıl müəllimlərinin dövlət başçısı tərəfindən təltif olunduğunu, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Sərəncamı ilə Gürdəsər kənd tam orta məktəbinin müəllimi Cəbraylov Vahid Allahyar oğlunun "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunduğunu vurğulayaraq təhsil işçiləri adından ölkə rəhbərinə minnətdarlığını bildirdi.

Tədbirdə rayon təhsil işçiləri həmkarlar təşkilatının sədri Cəlil Abbasov, Gürdəsər kənd tam orta məktəbinin müəllimi Vahid Cəbraylov, Hamar-meşə kənd tam orta məktəbinin müəllimi Durnisa Qurbanova, Lerik şəhər 1 nömrəli texniki fənlər təmayüllü liseyinin direktoru Gültəkin Şixəliyeva çıxış edərək Beynəlxalq Müəllimlər Günü münasibəti ilə təbriklərini çatdırdılar, əldə olunan nailiyyətlərdən, qarşıda duran vəzifələrdən danışıqlar, təhsil işçilərinə göstərilən diqqət və qayğıya görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə, həmçinin rayon rəhbərliyinə minnətdarlıqlarını ifadə etdilər.

Tədbirdə çıxış edən rayon icra hakimiyyətinin başçısı Rövşən Bağirov Beynəlxalq Müəllimlər Günü münasibəti ilə tədbir iştirakçılarının təmsilində rayonun bütün müəllimlərinə təbrik etdi, onlara fəaliyyətində uğurlar arzuladı. Son illərdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə respublikanın təhsil işçilərinin medallarla təltif edilməsinin, onlara fəxri adları verilməsinin, o cümlədən rayonun bir neçə təhsil işçisinin medallarla təltif olunduğunu, dövlət başçısının bütün sahələrə olduğu kimi, təhsil sahəsində də göstərdiyi diqqət və qayğısının bariz nümunəsi olduğunu vurğuladı.

Sonda təhsildə keyfiyyətin yüksəldilməsində, gənc nəslin təlim-tərbiyəsi sahəsində səmərəli fəaliyyətinə görə və 5 oktyabr - Beynəlxalq Müəllimlər Günü münasibəti ilə Lenk Rayon İcra Hakimiyyətinin və rayon təhsil şöbəsinin fəxri fərmanları ilə təltif edilmiş təhsil işçilərinə fəxri fərmanlar təqdim edildi.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini Aynur Sofiyeva vətəndaşları qəbul etmişdir

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinin və onların müavirlərinin 2019-cu ilin oktyabr ayında şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq, oktyabrın 22-də Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin müavini Aynur Sofiyeva Lenk Rayon Mədəniyyət Mərkəzində Lenk və Yardımlı rayonundan olan vətəndaşların qəbulu etmişdir. Qəbulda vətəndaşların ailə, qadın və uşaq problemlərinə dair, o cümlədən işlə təminat, sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların müalicəsi, erkən nikah və boşanmaların yaratdığı problemlər, imkansız ailələrin müvafiq istiqamətdə təminatı, uşaq hüquqlarının müdafiəsi, məişət zərəkətinə məruz qalma və digər məsələlərlə bağlı müraciətlərinə baxılmışdır. Həmin gün Heydər Əliyev Mərkəzində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin, rayon icra hakimiyyətinin, digər dövlət orqanlarının, qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələrinin və ümumtəhsil məktəblərinin müəllimlərinin və yuxarı sinif şa-

ğirdlərinin iştirakı ilə "Uşaq hüquqlarını bilək və paylaşaq" adlı maarifləndirmə xarakterli tədbir keçirilmişdir. Uşaqlarda müstəqil özünüifadə etmə bacarıqlarının formalaşdırılması, ictimai fəallığın artırılması, liderlik keyfiyyətlərinin təkmilləşdirilməsi, eləcə də iştirak hüququnun təmin edilməsi məqsədilə ke-

çirilmiş tədbirdə həmçinin uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsində mühüm məsələlərdən olan sağlam həyat tərziyinə töhfəsi, internet təhlükəsizliyi, erkən nikahların qarşısının alınması, əzəmət vaxtının səmərəli təşkil və digər mövzularda müzakirələr aparılmış və iştirakçıların sualları cavablandırılmışdır.

Əməkdar həkim Balağa Bağirovun 90 illik yubileyi qeyd edildi

Lenk Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə rayon mədəniyyət mərkəzində Əməkdar həkim, səhiyyə əlaçısı, tibb elmləri namizədi, cərrah-travmatoloq-ortoped Balağa Rəzzaq oğlu Bağirovun 90 illik yubileyi keçirildi.

Əvvəlcə tədbir iştirakçıları mədəniyyət mərkəzinin foyesində Balağa Bağirovun fotoşəkillərindən ibarət sərgi ilə tanış oldular.

Tədbiri giriş sözü ilə Heydər Əliyev Mərkəzinin direktoru Hüsemməddin Abbasov açaraq yubileyinin həyat və fəaliyyəti haqqında məlumat verdi. Bildirildi ki, Balağa Rəzzaq oğlu Bağirov 1929-cu ildə Lenk rayonunun Xəlifəkənd kəndində anadan olmuşdur. 1952-ci ildə N. Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutunun Müalicə-profilaktika fakültəsini bitirmiş, Lenk Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının cərrahiyyə şöbəsinin müdiri kimi əmək fəaliyyətinə başlamışdır. O, 1954-1964-cü illərdə Lenk Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının baş həkimi vəzifəsində işləmişdir. Bu vəzifədə çalışdığı 10 il ərzində Şingəddulan, Boykəndi, Əlibad, Viçzəzəmin, Qosmalan, Veri kəndlərində xəstəxanalara, bir sıra kəndlərdə feldşer-mama

məntəqələrinin açılmasına nail olmuşdur. Balağa Bağirov 1955-1964-cü illərdə eyni zamanda rayon xalq deputatları sovetinin deputatı və rayon partiya komitəsinin üzvü olmuşdur.

Balağa Bağirov 1964-cü ildən Elmi-Tədqiqat Travmatologiya və Ortopediya İnstitutunun aspiranturasında təhsil almış, 1968-ci ildə ona tibb elmləri namizədi alimlik dərəcəsi verilməmişdir. O, Elmi-Tədqiqat Travmatologiya və Ortopediya İnstitutunda kiçik elmi işçi, böyük elmi işçi vəzifələrində çalışmış, 1969-1981-ci illərdə həmin institutun baş həkimi olmuşdur. Daha sonra həmin institutda baş həkimin müalicə işləri üzrə müavini, uşaq travmatologiyası şöbəsinin həkimi vəzifələrində çalışmışdır. 1990-cı ildə Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin Fərmanı ilə Balağa Bağirova "Əməkdar həkim" fəxri adı verilmişdir. Balağa Bağirov dörd kitabın, tibbə dair bir neçə dərs vəsaitinin, 100-ə yaxın elmi məqalənin müəllifidir. Elmi məqalələri Azərbaycanda, MDB məkanında və digər xarici ölkələrdə çap olunmuşdur. Eləcə də elmi-publisistik yazıları

dövri mətbuatda, müxtəlif elmi-populyar jurnallarda dərc edilmişdir. Balağa Bağirov 2012-ci ildə vəfat etmişdir.

Yubiley tədbirində Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları: Hüseynbala Mircəfərov, Aqil Abbas, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, şair Ağacəfər Həsəni, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun apancı elmi işçisi, filologiya elmləri doktoru İslam Qəribli, Lenk Rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri Həməz Vəliməmmədov, Soru kənd həkim məntəqəsinin müdiri Eldar Cəfərov, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, şair-dramaturq Eldar İskəndərzadə, Elmi-Tədqiqat Travmatologiya və Ortopediya İnstitutunun şöbə müdiri Əli Davudov, Bakı Dövlət Universitetinin professoru Anar İsgəndərov çıxış edərək Balağa Bağirovun səhiyyə sahəsində fəaliyyətindən və onun haqqında xatirələrini danışdılar.

Tədbirdə rayon Mədəniyyət Mərkəzinin kollektivinin ifasında rəngarəng musiqi nömrələri və şeirlər səsləndirildi.

Lenk Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rövşən Bağirov çıxış edərək bildirdi ki, dövlət və xalq qarşısında böyük xidmətləri olmuş şəxsiyyətlərin yubileylərinin keçirilməsi rayon-da da ənənə halını almışdır. Lenk Rayon Ağsaqqallar Şurasının təklifi nəzərə alınaraq rayon icra hakimiyyəti başçısının sərəncamı ilə Əməkdar həkim, səhiyyə əlaçısı, tibb elmləri namizədi, cərrah-travmatoloq-ortoped Balağa Rəzzaq oğlu Bağirovun 90 illik yubileyinin rayonda qeyd edilməsi qərara alınmışdır. Belə tədbirlərin müstəqimi olaraq bundan sonra da keçirilməsi təmin ediləcəkdir.

Balağa Bağirovun oğlu Əlimuxtar Bağirov çıxış edərək atasının xatirəsini yad etmişinə, 90 illik yubileyinin doğma diyarı olan Lerikdə yüksək səviyyədə keçirilməsinə görə ailə üzvləri adından rayon rəhbərliyinə minnətdarlığını bildirdi.

İlham Əliyevin "Qarabağ - Azərbaycandır!" çağırışı milli ideyaya və hərəkətə çevrilir

Azərbaycan Prezidenti: «Təəssüf ki, MDB məkanında, xüsusən Ermənistanda faşistlər qəhrəman kimi qələmə verilir»

Yerevanın mərkəzində faşist çəlladına heykəl qoyulub

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev Soçidə "Valday" Beynəlxalq Diskussiya Klubunda, həm MDB Dövlət Başçıları Şurasının Aşqabadda keçirilən toplantısında, həm də Bakıda keçirilən toplantısında, həmçinin Bakıda reallaşan Türkdilli Dövlətlərin Zirvə görüşündə səsləndirdiyi fikirlər, bəyanatlar Ermənistanın dövlət siyasətinin faşizmə dəstək verən işğalçı, terrorçu siyasət olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Azərbaycan Prezidentinin vurduğu tərs sillelən hələ tam ayılmayan Ermənistanın baş naziri Aşqabadda keçirilən MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında daha bir zərbə aldı. Cənab İlham Əliyev dünyanın diqqətinə çatdırdı ki, Ermənistan faşizmi dövlət səviyyəsində təbliğ edir. Faşizmə dəstək verən erməniyə abidə ucaldan Ermənistan Azərbaycanla bağlı da faşist siyasəti yürüdü. Ona görə də bu ölkəyə dəstək olmaq faşizmə, nazizmə dəstək olmaqdan başqa bir şey deyil.

Cənab İlham Əliyev çıxışında deyib: "Biz dövlət başçıları faşistlərin qəhrəman kimi qələmə verilməsinə əleyhinə dəfələrlə çıxış etmişik. Təəssüf ki, MDB məkanında, xüsusən Ermənistanda belə hallar baş verir. Orada əvvəlki hakimiyyət Yerevanın mərkəzində faşist çəlladı və satqın, Qaregin

Njde ləqəbi ilə alman faşistlərinə xidmət etmiş Qaregin ter-Arutyunyanın heykəli qoyulub. MDB ölkələrindən olan müharibə veteranlarının böyük bir qrupu Ermənistanın əvvəlki rəhbərliyinin həyasız addımlarına qarşı dəfələrlə etirazını bildirib... Njde həm də Avropanın yəhudi əhalisinə qarşı Holokostda iştirak edib. 1942-ci ildə o, Sovet İttifaqına qarşı döyüşən erməni legionu təşkil edib. Yeri gəlmişkən, Njdenin əsas şüarı belə idi: "Almaniya uğrunda həlak olan Ermənistan uğrunda həlak olub". Burada şərhə ehtiyac yoxdur. Njde həbs olundu və Vladimir həbsanasında ömrünü başa vurdu".

Cənab Prezident İlham Əliyev faşizm üzərində ümumi Qələbəmizdə Azərbaycanın layiqli töhfə verdiyini diqqətə çatdıraraq faşistlərə xidmət etmiş satqın və erməni cəlladından danışıraq demişdir ki, Qaregin Ter-Arutyunyan (Qaregin Njde) erməni silahlı dəstələrinə qoşularaq, Balkan müharibəsində Osmanlı imperiyasına qarşı döyüşlərdə iştirak edib. O, 1919-cu ilin sentyabrında daşnak hökuməti tərəfindən Zəngəzuraya göndərilib, burada yaşayan azərbaycanlı əhalinin kütləvi qətlə ilə məşğul olub, onun bilavasitə rəhbərliyi və göstərişli azərbaycanlıların yaşadığı kəndlər yandırılıb, əhali yurdlarından qobulub.

Njde və silahdaşları tərəfindən Zəngəzurda "Dağlıq Ermənistan Respublikası"nın yaradılması elan olunub. Qaregin Ter-Arutyunyan isə özünü yaratdığı oyuncaq respublikanın "ali baş komandanı" elan edib. O, 1937-ci ildə Daşnakşütunun sıralarından ayrılaraq faşist Almaniya ilə əlaqələr yaradıb, Rozenberqlə görüşüb, onları Türkiyəyə hücum etməyə çağıraraq köməyini təklif edib. 1942-ci il dekabrın 15-də almanların yaratdığı "Erməni milli şurası"nın 7 üzvündən biri olub. Njdenin başçılıq etdiyi erməni hərbi birləşmələri Krim yarımadasının işğalında və Qafqazdakı döyüşlərdə iştirak edib. Göründüyü kimi, Azərbaycan Prezidenti Ermənistan hakimiyyətini faşistlərlə əməkdaş edənleri "qəhrəman" çevirməkdə kəskin ittiham edib və onların bəşəriyyətə zidd əməllərini ifşa edib.

Qurban Ağayev, Ə.Məmmədov adına Livədirqə natamam orta məktəbinin direktoru, tarixçi

Mətbuat şər, böhtan, təhqir vasitəsi deyil, xalqın milli maraqlarına xidmət etməlidir

Azərbaycanda iqtisadi, sosial və kadr sahəsində aparılan davamlı islahatlar qarşıya yeni vəzifələr qoyur, inkişafımızın yeni mərhələyə qədəm qoymasını şərtləndirir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yanında iqtisadi məsələlərə həsr olunan müşavirədə ölkəmizin ötən doqquz ay ərzində əldə etdiyi uğurlardan, həyata keçirilən islahatlardan ətraflı bəhs olunmuş, eyni zamanda narahatlıq doğuran bəzi məsələlər diqqətə yönəldilmişdir.

Prezident demişdir: "Bu gün iqtidarda olan bəzilər də islahatlara qarşı çıxış edirlər. Bu islahatlar onların şəxsi maraqlarına toxunur. Onlar hər vaxtla bizim işimizə əngəl törətmək istəyirlər. İslahatlarla meyillil olan, yeni təfəkkürə malik kadrları qaralayır, o cümlədən mətbuatda. Mətbuat bir növ daxili mübarizə növünə çevrilib. Bu, dözülməzdir".

Bəli, ölkənin inkişafını, islahatları, əhalinin həyat səviyyəsini gətirdikə yük-

səldən sosial layihələri, söz və mətbuat azadlığını görməyənlər və ya görmək istəməyənlər siyasi korlar, inkişafımıza əngəl olmaq istəyən mənfi ünsürlərdir. Onlar mətbuatdan, KİV vasitələrindən, internet resurslarından qarşıdurma yaratmaq, xalqı, iqtidarı təhqir etmək üçün istifadə edirlər. Mətbuat şər, böhtan, təhqir vasitəsi deyil, xalqın milli maraqlarına xidmət etməlidir. Lakin bəzi qüvvələr mətbuatdan öz məqsədləri naminə "qara piar" kampaniyası aparır, gerçəkliyi görmür, qarşıdurma yaratmağa çalışır, xalqı çaşdırmaq istəyirlər.

Beynəlxalq Jurnalistlər Federasiyasının üzvü, tanınmış jurnalist Məhərrəm Səfəri yazdığı məqalədə bu məqama toxunaraq yazır: "Qara piar" kimi istifadə olunan mətbu orqanlarının arxasında əsasən Azərbaycanın strateji maraqlarına qarşı gizli çıxış edən qüvvələr dayanır. Onlar bir çox hallarda öz girkin niyyətlərini belə

gizlətmir, ölkəmizdə medianın inkişafına göstərilən yüksək diqqət və qayğıya, mətbuatın sərbəst fəaliyyətinin təmin olunması istiqamətində görülən işlərə qışqançılıq yanaşır, Azərbaycanda media siyasətinin heç bir məntiqə əsaslanmadan "iflasa uğradığını" deyirlər. Əslində isə onların özləri, sahib olduqları küt təfəkkür, söykəndikləri ideologiya iflasa uğramışdır.

Azərbaycanın bugünkü yüksəlişini, islahatların dönməz xarakter almasını, eləcə də ölkəmizdə KİV-in inkişafını gözü götürməyənlər öz girkin məqsədlərinə heç zaman nail ola bilməyəcəklər. Xalqın ömində gedən, ictimai rəyi formalaşdırən, gerçəkliyi ifadə edən, haqiqəti deyənlər sağlam KİV orqanları cənab Prezidentin daxili və xarici kursunu bəyanır, müdafiə edir, bundan sonra da dövlət başçısının ətrafında sıx birləşəcək, Azərbaycanın milli maraqlarını müdafiə edəcəklər.

"Lerik"

"Qarabağ- Azərbaycandır və nida işarəsi!"

Oktyabr ayının əvvəlində Rusiya Federasiyasının Soçi şəhərində "Valday" Beynəlxalq Diskussiya Klubunun XVI illik iclasının plenar sessiyasında Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev dərin məzmunlu və yüksək effektiv çıxışında ölkəmizin əsas problemlərini yenidən gündəmə gətirərək Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin əsl mahiyyətini beynəlxalq ictimaiyyətə bir daha çatdırmışdır.

"Valday" forumunda cənab Prezident ermənilərin məhdud dairədə səslənən "nöqtə" sine beynəlxalq miqyaslı forumda "nida" ilə cavab verib dünyaya bir daha bildirdi ki, Azərbaycan ərazi bütövlüyünün təmin edəcək. Müstəqil və güclü Azərbaycan Ermənistanın işğalçı siyasətini davam etdirməsinə imkan verməyəcək və məcburi köçkünlərimiz doğma torpaqlarına qayıdacaqlar.

Dövlətimizin başçısının, "Qarabağ- Azərbaycandır və nida işarəsi!" fikri qarşı tərəfə mesajdır ki, Azərbaycan heç işğal faktı ilə heç zaman barışmayacaq və öz torpaqlarını azad edəcək.

Prezidentimizin bu tarixi çıxışı hər birimizə çox böyük güc, inam və qurur verdi. Bəyan etdi ki, Ermənistanın baş naziri Xankəndində yığılmış bir neçə adamın qarşısında o cəfəng sözləri demişdir. "Mən ona ələ bir yerə cavab verdim ki, hər kəs eşitsin. Mən canlı efiyə, Rusiyada mötəbər "valday" klubunun panelində dedim və bunu bütün dünyaya eşitdi".

Bir məqama da toxunmaq istərdim. Prezidentimizin qətiyyətlə dedi ki, ifadənin arxasında möhtəşəm bir gücün dayandığı şəksiz həqiqətdir. Bu güc xalqın iradəsi, qələbəyə sonsuz inamı, güclü lider, güclü dövlət

, güclü ordu vəhdətidir. Prezidentin "Valday"dakı tarixi çıxışı xalqın ürəyindən xəbər verdi və "Qarabağ- Azərbaycandır!" çağırışı milli ideyaya və hərəkətə çevrilir.

Bu fakt göstərir ki, Azərbaycan prinsiplial siyasətini davam etdirir, ölkəmizin mövqeyi qəti və birmənalıdır, xalqımızın öz torpaqlarını işğaldan azad etməsi məqsədini daha da yaxınlaşdırır.

Namik Bağışov, Qarabağ müharibəsinin veteranı

Əhalinin siyahıyaalınmasına yekun vuruldu

Lerik rayonunda 1919-cu il 1-10 oktyabr tarixində əhalinin növbəti siyahıya alınması. Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevin 2016-cı ildə imzaladığı, 2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasında əhalinin siyahıyaalınmasının keçirilməsi haqqında Fərmanına uyğun keçirilmişdir. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, 2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasında əhalinin siyahıyaalınmasına hazırlıq və onun keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər planı haqqında 16 dekabr 2016-cı il tarixli 517 nömrəli qərarına əsasən Lerik Rayon İcra

Hakimiyyəti başçısının müvafiq sərəncamı ilə rayonda yaradılmış əhalinin siyahıyaalınmasına yardım komissiyası rayon ərazisində siyahıyaalma ilə əlaqədar hazırlıq və onun keçirilməsi üçün nəzərdə tutulmuş tədbirlərin vaxtında mütəşəkkil yerinə yetirilməsini, qarşıya çıxan çətinliklərin operativ aradan qaldırılmasını təmin etmişdir. Əhalinin siyahıyaalınması rayon üzrə əhalinin sayı və tərkibi, iqtisadiyyatı, sosial sahəsi, mədəni dəyərləri və s. dəqiq informasiyaların əldə olunmasına imkan vermişdir. Rayon ərazisində 29 inzibati ərazi dairə-

sinin 161 yaşayış məntəqəsini ehatə edən siyahıyaalmaya yekun vurulmuşdur. Oktyabr ayının 1-dən başlayaraq 10 gün ərzində sayıcı məntəqələri üzrə 278 nəfər sayıcı və bütün vətəndaşlarımızı əhatə edən siyahıyaalma və sorğu vərəqələrini təlimatı qaydalarına uyğun doldurulmuşdur. Toplanmış məlumatlar bir daha dəqiqləşdirildikdən sonra yekun cədvəllər doldurularaq rayon statistika idarəsinə təhvil verilmişdir.

Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, ölkədə keçirilmiş siyahıyaalma iqtisadi və sosial inkişafın mühüm bir amilidir.

yata keçirilmişdir. Bələdiyyə seçkiləri ilə bağlı MSK maarifləndirmə proqramı çərçivəsində Lerik DSK-da üçgünlük seminar keçirilmişdir. DKS-nin sədri İdris Şixəliyev açılış nitqində qeyd etmişdir ki, tədbirin keçirilməsindən məqsəd DSK-nin məlumatının artırılması və bələdiyyə seçkilərində namizədlərin irəli sürülməsi və qeydiyyatı ilə bağlı onların bilik, bacarıq və işgüzar vərdişlərinin daha da təkmilləşdirilməsinə nail olmaqdır. DSK üzvləri və katibləri tərəfindən bələdiyyə seçkilərində namizədiyin qeydiyyatı üzrə qanunvericiliyin tələbləri, həmçinin namizədlərin irəli sürülməsi və qeydə alınması prosedurlarına dair müxtəlif mövzularda çıxışlar dinlənmişdir.

Lerik RH başçısının müavini Arzu Vəliməmmədova, Lerik Rayon Prokuroru Bəhruz İbrahimov, Lerik Rayon Məhkəməsinin sədri Atabəy Kığıbəyov, MSK nümayəndələri Rafiq Abbasov, Tahir Quliyev, Lerik Rayon Polis İdarəsinin rəis müavini Müşfiq Eyvazov, DSK sədri İdris Şixəliyev müxtəlif mövzularda məruzələr etmiş, iştirakçıları maraqlandıran suallara cavablandırılmışdır.

"Lerik"

Üçgünlük kurs

Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK) 2019-cu il dekabrın 23-nə bələdiyyə seçkiləri təyin etmişdir. Bələdiyyə seçkilərinin yüksək səviyyədə hazırlanıb

azad, ədalətli və şəffaf keçirilməsi, eləcə də vətəndaşların seçki hüquqlarının daha səmərəli təmin olunması məqsədilə müxtəlif istiqamətli layihələrlə hə-

Heyvandarlıqda süni mayalanmanın rolu

Son illərdə dövlətimizin heyvandarlıq sahəsinə göstərdiyi qayğı nəticəsində kənd təsərrüfatı rayonlarının kəndli-fermer və s. təsərrüfatlarda inəklərin süni mayalanması sahəsində xeyli iş görülmüşdür. Hazırda özəl təsərrüfatlarda inəklər süni yolla cins törədiciləri buğaların toxumu ilə mayalandırılır. Alınmış hər bir baş buzov üçün dövlət fermerə 100 manat məbləğində subsidiya verir bu da fermerlərin daha yaxşı işləmələrinə maraqla oya-

günün vacib məsələsidir. Süni mayalanma nə qədər mütərəqqi bir üsul olsa da, onun nəticələri bu tədbiri apararkən baytarlıq-sanitariya və gigiyena qaydalarına düzgün əməl olunmasından çox asılıdır.

Məlum olduğu kimi spermatozoidlərə xarici amillər, bir sıra kimyəvi maddələr və xüsusən dezinfeksiyaedici preparatlar mənfi təsir edirlər. Buna görə də süni mayalanma prosesində istifadə olunan ci-hazlar, aletlər, digər avadanlıqlar ideal təmir və steril olmalıdır. Dezinfeksiyaedici maddələr və istifadə olunan antibiotiklər elə seçilməlidir ki, onlar spermaya öldürücü və ya mənfi təsir etməsin.

Nəzərə almaq lazımdır ki, spermaların mikroorqanizmlərlə çirklənmə dərəcəsi, onların keyfiyyətinin yoxlanılması və sanitariya qaydalarının qorunması daim ciddi nəzarət altında olmalıdır. Zoobaytar mü-təxəssisləri bir qayda olaraq, süni mayalanma məntəqələrinin otaqlarının düzgün təşkil etməlidirlər. Digər heyvandarlıq obyektlərindən fərqli olaraq, burada dezinfeksiyaedici maddələr xüsusilə dəqiq se-

çilib işlənilməlidir. Əgər istifadə olunan spermaların kolitirri, yəni bakteriyalara görə çirklənmə dərəcəsi 1:10 nisbətində çoxdursa, onu süni mayalanmaq üçün istifadə etmək olmaz. Spermaların 1 ml-də 5 min-dən artıq qeyri-patogen mikroob cinsi olarsa onda həmin spermadan istifadə etmək qadağan olunur.

Xarici ölkələrdən Respublikamıza gətirilmiş spermaların - toxumun hökəmi "Baytarlıq sertifikatı" olmalıdır. Qranula şəklində olan spermaları durultmaq üçün istifadə olunan qida mühiti steril olmalı, onlar işlənilməzdən əvvəl zərərli mikroob və sterilizasiya görə bir daha yoxlanılmalıdır.

Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, Lerik rayonunda süni mayalanmaya diqqət artırmaqda. Bu, dövlətimizin heyvandarlıqda göstərdiyi diqqətin, bu sahəyə önəm verməsinin nəticəsidir. Bu il 988 baş iribuyuzlu qaramaldə süni mayalanma aparılıb. İndiyədək 568 baş sağlın buzov alınıb. Fermerlərə, fərdi təsərrüfatlara 48,4 min manat subsidiya verilmişdir. Subsidiyaların verilməsi davam etdirilir.

Çox təəssüf ki, rayonumuzda müasir süni mayalanma məntəqələri və ixtisaslı mütəxəssislər azdır. Bəzi orazılarda, kəndlərdə bu mütərəqqi metoddan az istifadə olunur. Bu heyvandarlığın effektiv olmasına mənfi təsir göstərir. **Mirzaid Qurbanov, Lerik DAİM-in sektor müdiri**

Yurdumu qoruyan ordum var

Biz redaksiya olaraq həbri vətənpərvərlik tərbiyəsindən, Azərbaycanda ordu quruculuğundan, eşğər həyatından "Lerik" qəzetində vaxtaşırı söz açarkən istər-istəməz ulu öndərimiz, müstəqil Azərbaycan Respublikasının ordu quruculuğunda müstəsna xidmətləri olan Heydər Əliyevin tövsiyələri, diqqətçəkən kəlamlarına müraciət edirik.

Vətənpərvər gənclərə böyük qayğı göstərərək Heydər Əliyev belə gənclərin vətənin, xalqın müqəddəratında önəmli rolə malik olduğunu daim vurğulayırdı. Ulu öndər gənclərlə görüşlərinin birində demişdir: "Gənclərimizi yaxşı bilməliyik, kecmişimizi yaxşı bilməliyik, dilimizi yaxşı bilməliyik, milli dəyərlərimizi yaxşı bilməliyik. Milli dəyərlərimizi, milli ənənələrimizi yaxşı bilməyən, tariximizi bilməyən gənc vətənpərvər ola bilməz. Hər bir gənc vətənpərvər olmalıdır".

Bəli, vətəni sevməyən, onu qorumağı bacarmayan vətəndaş ola bilməz. Vətəni sevməyi və qorumağı bacaranlar, vətən yolunda can fəda edənlər əsl həqiqi vətəndaş, qəhrəmanlıq zirvəsinə ucalır, xalq məhəbbəti qazanır, ildə məhz xalqın yaddaşında əbədi olaraq yer tuturlar. Qəhrəmanlıq yeganə əməldir ki, onu öyrətmir. Bu gərəkdir insanın qanında-cənində ota. Vətən sevgisini də, vətəne fəda olmağı da yaşamaq lazımdır...

Vətənpərvərlik tərbiyəsində fasilə olmur

Azərbaycan gəncinin, sabahın əsgərinin yurda, vətənə məhəbbət tərbiyəsi ullaşq dövründən - nağıllar aləminə sayahətdən başlanıb, şər qüvvələrə qarşı mübarizədən. Bələliklə, Azərbaycan əsgərinin düşüncələri ullaşqından nağılların fəlsəfəsinə əsaslanır, qara qüvvələrə qarşı mübarizəyə yönəldilib. Biz

uşaqkən Məlikməmməd olmaq, düşmənin kökünü kəsmək istəmişik. Sonra İkinci Dünya Müharibəsinin, Qarabağ döyüşlərinin igidlərini, qəhrəmanlarını tanımışıq, xalqın onlara böyük sevgisini görmüşük, böyüyəndə isə onlara oxşamağa çalışmışıq. Biz nağıl qəhrəmanlarının deyil, real qəhrəmanların qəhrəmanlığını yaşada-yaşada o qəhrəmanlıqla yavaş-yavaş böyümüşük. Qəhrəman Mübarizələrə oxşamaq istəmişik. Onların ruhu ilə yaşamışıq. Aprel döyüşlərini xatırlıyıq. Əsgərlərin döyüş əzmi, qələbə ruhu Lələtəpəni, Bayraqtəpəni, Günnütü əsirlikdən azad etməyə kömək etdi. İgid və qorxmaz döyüşlərimiz hər an Silahlı Qüvvələrimizin Ali Baş Komandanının əmrini gözləyirlər...

Gənclər orduya yollanırlar

Bizim gənclər hər dəfə Milli Ordu sıralarında

da xidmətə yollanarkən cəbhə bölgəsinə düşməyi təbii hesab edirlər.

ŞİHXƏDX Lerik rayon şöbəsinin rəisi, polkovnik Arif Həsənovla görüşükdük. Payız çağırışının gedişindən söhbət düşərkən o dedi:

- Gənclərin həqiqi hərbi xidmətə yola salınması uğurla gedir. Sabahın gənc əsgərləri böyük coşğu ilə müharibə və əmək veteranlarının, valideynlərinin xeyir-duası ilə əsgəri xidmətə yola düşürlər. Vətəne sipər oğullar qüdrətli Azərbaycan ordusunda xidmət etməkdən qürur duyurlar. Onlar əminliklə bildirlirlər ki, xidmət dövründə Vətənimizin ərazi bütövlüyünü, suverenliyini ləyaqətlə qoruyacaq, hər an torpaqlarımızın işğaldan azad etməyə hazır olacaqlar.

Gənclər güclü, qüdrətli Azərbaycan ordusunda xidmət etməkdən qürur duyur, düşməne sarsıdıcı zərbə vurmağa hər an hazır olduqlarını bildirlirlər.

Müşfiq Şükürov

Qrip ölümcül fəsadları olan ağır xəstəlikdir

Havaların dəyişən keçməsi müəyyən xəstəliklərə də yol açır. Bu səbəbdən son günlər qripə yoluxmuş insanların sayı artıb. Virus təkə-ə uşaqlarda deyil, böyüklərdə də müşahidə olunur. Müşahidə olunan xəstəlik mövsümdür və heç bir epidemiyaya yoxdur. Havalarla əlaqədar mövsümi xəstəliklər yavaş-yavaş artır. Bu təbii prosesdir. Biz adı bu-urun tutulmasına da məişətdə qrip deyirik, ancaq düzgün deyil! Qrip xüsusi viruslar tərəfindən törədilən, bəzən ölümcül fəsadları olan ağır xəstəlikdir. İndi rast gəlinən xəstəliklər daha yüngül gedişlidir, ağrılıgmalər demək olar ki, olmur. Bunu yüngül soyuqdəymə de adlandırmaq olar. Lakin, hər qızdırma, hər öskürmə antibiotik vermək olmaz. Həkim təyinat olmadan istifadəsi işə tamamilə yol verilməzdir. Yersiz

istifadə olunan antibiotiklərin ciddi fəsadları olur. Hətta apteklərdə də qızdırmasalıcı kimi antibiotik təklif edilərsə, onları da almayın.

Uşaqlar arasında xəstəlik hallar müşahidə edilərsə, onların məktəbə, baxçaya getməsi doğıru deyil. Uşaq məktəbə və ya baxçaya gedəcəyi halda xəstəliyi daha da ağırlaşdıracaq. Həmçinin yoldaşlarını da buna yoluxduracaq. Yaxşı olar ki, mövsümlə əlaqədar soyuqlanmış uşaqlar tam sağaldıqdan sonra məktəbə, baxçaya göndərsin.

Adətən, öskürmə və asqırma yolu ilə törədilən belə xəstəliklər zamanı diqqətli olmaq lazımdır ki, ağırlaşma olmasın. Havaların qəfi dəyişməsi ilə adətən qrip virusuna yoluxma halları artır. Bu xəstəliyin əsas simptomları titrəmə, qızartma, boğaz ağrısı, özələ ağrıları, kəskin

baş ağrısı, öskürmə, zəiflik və ümumi narahatlıqdır. Qrip kəskin şəkildə olduqda sətəlcəm ilə nəticələne bilər. Mütləq olaraq onu qeyd edək ki, qrip müalicəsində antibiotik istifadəsi doğıru deyildir. Bu bütün dünyada qəbul olunmuş tibbi bir göstərişdir. Qrip virusu mənşəli bir xəstəlik olduğuna üçün antibiotiklər bu xəstəliyin müalicəsinə tam yarasızdır. Bu xəstəlik əsasən və şər-raitində müalicə olunur. Xəstəliyin yüngül, ilk mərhələlərində xəstəyə bol maye, vitaminlə zənginləşdirilmiş qidalər verilməlidir. Uşağın dincəlməsinə, rahatlığınə fikir verilməlidir. Xəstə körpə olan otağın havası mütəmadi havalandırılmalıdır və xəstə ümumi nəzarətdə saxlanmalıdır. Ağrılıgmalər hallarında mütləq bir şəkildə həkimə müraciət etmək, məsləhətləşdikdən sonra uyğun müalicələrə başlamaq lazımdır.

Nizami Suvarov, Dastər kənd həkimi, mütəxəssis müdiri

Barıt qoxulu gündəlik

(Əvvəli ötən sayımızda)

Füzulinin işğalı utanverici idi

1993-cü il avqust ayının dördü idi. Gecə yarı olmuş Azərbaycan əsgərləri hücum keçirdilər. Döyüşə yaxşı yazırlıq görüldüyündən və hücum qətiyyətlə keçildiyindən ermənilər xeyli itki verdilər. Üzeyirgil yaxınlıqdakı postları geri qaytardılar. Onlar hər yerdə ermənilərin vəhşi izlərini görürdülər. Qarşıda yeni vəzifələr durdu: Məngəlenata yüksəkliyi alınmasaydı, ələ keçirilmiş mövqeləri saxlamaq çətin olardı.

Bölmə avqustun 4-də gecə saat 2-də yola düşdü, iki saatdan sonra Zərgər kəndinə çatdı. İki saatlıq atışmadan sonra Məngəlenata döyüşçülərimizin nəzarəti altına keçdi. Komandir Elmır Məmmədov

döyüşçülərlə görüşərək hamını qələbə münasibətilə təbrik etdi. O, döyüşdə fərqlənənlərin bir qrupuna pul mükafatı, Üzeyir Məmmədova isə baş çavuş rütbəsi verdi.

Üzeyiri xatırlayır:

- Biz döyüşdə ən igid və cəsur yoldaşlarımızdan birini - sumqayıtlı balası Nadir Abidovu itirdik. Şahidin atası Qaraməmmədli kəndinə gəlmişdi. Şahidin canazəsi Qaraxanbəyli hospitalına aparılmışdı. Atası isə bundan xəbərsiz idi, şiddətli döyüş getdiyini eşidib gəlmişdi. O, Nadirin harada olmasını soruşanda Üzeyir dedi: - Nadir ağır yaralıdır, sağ qalmasına ümid yoxdur...

Üzeyir və döyüşçü dostları hüznü və kədərli görünürdülər. Nadirin atası "Mən sizi başa düşürəm" deyərək çıxıb getdi...

Avqustun 19-dan başlayaraq erməni hərbiçiləri yenidən bütün istiqamətlərdən güclü texnika və canlı qüvvə ilə hücum keçirdilər. Vəziyyət olduqca ağır idi. Düşmən Mirzəcamallı, Ələsgərli, Mərdinli kəndlərindən geri çəkildi və bu kəndlər düşmən əlinə keçdi. Səhər saat 5-dən sonra Füzuli şəhəri mühasirəyə alındı. Avqustun 23-də Füzulinin Ermənilər işğal etdilər. Füzulinin işğalı, ermənilərin əlinə keçməsi bizim döyüşçülər üçün çox utanverici idi...

Düşmən elə düşməndir

Füzulinin işğalından sonra Üzeyirgilin daxil olduğu böyük Kürdmahmudlu kənd məktəbində yerləşirdi. Postlar isə üzüm sahələrində qoyulmuşdu. Avqustun 29-da ermənilər "MAZ" markalı maşınları ilə Üzeyirgilin postunu keçirdilər. Üzeyir və onu cəsur dostları bir anın içində düşmənə mühasirəyə aldılar. Düşmən əsgərləri maşından tullayıb üzümlikdə gəldikləri tərəf qaçmağa başladılar. Qaçanlar Azərbaycan əsgərlərinin sərrast açdığı atəşlərdən canlarını qurtara bilmədilər. Hamısı cəhənnəmə vasilə edildi.

Avqustun 30-u idi. Üzeyir və atıcı

dostları üzümlikdə irəliləyən "UAZ" markalı minik maşınını müşahidə edərək içi erməniqarışıq tutdular. Qaçanlar isə güllələndi. Üzeyir üzümlikdə gəzərək yerə uzanmış erməniyə sağ-salamat görüb şübhələndi. Qan izləri də yox idi. Onun kırıqları tərənirdi. Avtomatın lüləsini onun boğazına dayadı. Erməni qaçmağa macal tapmamış, özünü ölüllüyə vurmuşdu. Erməni gözlerini açdı. O, əllərini köynəyi ilə birlikdə yuxarı qaldırdı - yeni təslim oluram, öldürmə.

Üzeyir əvvəl istədi ki, atəş açsın. Lakin fikirləşdi: "Öldürmək asandır. Heç olmasa onu əsir düşmüş döyüşçülərimizin biri ilə dəyişərik. Axi, o lap gəncdir, yaqın dilə tutub döyüşə gətiriblər..."

Üzeyir bölmənin bir neçə əsgərini yaxına çağırdı. Əsirin qollarını bağlayıb yolla xeyli piyada apardılar. Erməni bərk qorxmışdu. O, rus dilində ermənilərin ünvanına xeyli söydü: "Mənim burada nə ölü-

müm vardı axı? Silah gücünə gətirib tələyə saldılar..."

Erməni silahsızın əsir alınması komandir Elmır Məmmədovun eynini açdı. Onu xeyli sorğu-suala tutdu. Bəzi məlumatları aldıqdan sonra komandir özünü Üzeyir Məmmədova tutub dedi:

- Tutduğun əsir çox qiymətli dir. O, heç

Komandirə məlum idi ki, cəsarətli və sərrast snayper atıcısı Üzeyir Məmmədov təkcə 93-cü ilin iyul ayında snayperlə 2 erməni, 25 iyulda 6 erməni, 27 iyulda 3 erməni, 28 iyulda 1 erməni vurmuşdur. O, qısa zamanda 16 düşmən məhv etmişdi...

Üzeyirin son döyüşü

Avqustun 31-i idi. Üzeyirgil Kürdmahmudlu kəndinin yaxınlığında çayda çimərəkə bir dənə atışma başladı. Onlar tələsik geyinib silahlandı. Tağının yerləşdiyi binaya gəldilər. Döyüşçülərə tapşırıq verib 777 saylı taborə köməyə göndərdilər. Güllə yağışı ara vermirdi. Döyüşçülər Kürdmahmudlu kəndinin içi ilə hərəkət edirdilər. Həyətləri dağıda-dağda irəliləyən tankın ardınca bizim "Ural" maşını gərdi.

Üzeyir deyir:

- "Ural"dakı döyüşçüləri tanıyırdım. Onlar zenit bölməsinin atıcıları idi. Gəncəli Kafkaz (bu onun ləqəbi idi) mənə maşına minməyi təklif etdi. Biz tankın ardınca xeyli gətdik. Bizdən əlli-altmış metr aralıda gedən tank Əhmədbəyliyə doğru istiqamət götürdü. Arxadan isə bizim əsgərlər və onların da ardınca BMP-2 və BERDM gəlirdi. Biz tankların ermənilər olduğunu bilmirdik. Qəfildən tank yolu kəsib dayandı. Mindiyimiz "Ural" maşını da tankın bərabərliyində saxladı. Kabinada dörd nəfər əsgər, kuzovda mənədən savayı iki nəfər də vardı. Mən lap arxada oturmuşdum. Tankdan heç kim çıxmadı. "Ural"ın sürücüsü mühərriki işə salıb tankı keçmək istəyəndə tank işə düşdü, mindi-

yim maşınla toqquşdu. Tankdan iki erməni çıxdı. Onlar qollarına ağ parça bağlamışdılar. Təslim olmağın işarəsi ilə bizi çaşdırmağa, ləng tərənəməyə sövq etmək istəyirdilər. O kimi düşmən və tankın üstündəki iriçaplı pulemyotdan bizə atəş açmağa başladılar. Zərbədən maşının arxa kuzovundan yerə yıxıldım. Sol əlimdən və ayağımdan yaralanmışdım. Orada -yolun sağında çəpər vardı. Üzeyir gizlənməyə çalışsa da qəfil gördü. O sağ ayağından və sol qolundan yaralanmışdı. Ayaqqabısı qanla dolmuşdu. Şəkinin cəsur övladı ona kömək edib ermənilərdən, döyüş meydanından uzaqlaşdırdı. Heyf ki, adı yadında qalmayıb. O, sağ qalmağına görə ömrü boyu özünü ona borclu hesab edir. O, Üzeyiri küreyinə alıb əvvəl-cə daldı bir yerə çəkdi ki, növbəti güllələr ona dəyməsin. Sonra ağ parça ilə ayağını bağladı ki, qan onu aparmasın. O, dedi:

- Qorxma, yaran çox da dərin deyil.

- Ayaqqabım qanla dolub, onu təmizlə.

Şəkil yaranı saryıb Üzeyiri atəş açılan yerdən uzaqlaşdırdı.

- Əgər sənə atəş açan xainlərin erməni olduğunu bilməsəydik və özümüzü qo-

rumasayıdık, hamımızı qırıb tökərdilər. Tank Sovet tankı olduğundan onu ayırd edə bilmədik...

Hərbi hissənin döyüşçüləri köməyə gəldilər. Həmin gündü döyüşdə Üzeyir çox can itirib də həyatı xilas edildi. O, bir neçə döyüşü dostunu itirdi. Üzeyir, sağ qalanları hələ də axtarı...

(Davamı var)

İdris Şükürli

İmadəddin Nəsimi: Məndə siğar iki cahən

Əsl şairlərin və şeiriyətin, poeziyanın yaranması, heç şübhəsiz ki, yetkin insan cəmiyyətində Allahın şairlərə bəxş etdiyi fitri qabiliyyəti nəticəsində təşəkkül tapmışdır. Bineyi-qədimdən çoxlu yazıb-yaradanlar, söz nəhəngləri olmuşdur. Xəlbir ələdikcə yalnız əsl sənətkarlar meydana qalmış, ədəbiyyatda yaşamaq hüququ qazanaraq yaddaşlardan-yaddaşlara köçmüşlər.

Ədəbiyyatın, şeirin-sənətin, şairin bəşər övladının həyatında, dünyagörüşündə, təkəllüründə, idrakında, estetik münasibətlərində üstün əhəmiyyəti inkarolunmazdır. Allahın ən böyük möcüzələrindən olan və İslam dünyasında, ümumən bəşəriyyətin tarixində mühüm təsir gücünə malik olan Qurani-Kərimə oxuduqca ayələrin elmə yığrulduğunu görürük.

Allah insanı ən gözəl şəkildə yaratmışdır. Ona yaxşılığı pisliklərdən ayırmaq gücü vermişdir. Allah göylərdə və yerlərdə mövcud olanların hamısını insanın əmrinə və qulluğuna vermişdir, insan yaxşıqlıq pislik arasında gərgin bir hərəkət vəziyyətində olsa da, insan həmişə yaxşıqlığa doğru yönəlir. Müqəddəs Qurani-şərifdə insana aid ayələr içərisində əxlaq barədə, şəxsiyyətinin kamilləşməsinə təsir edən amillər haqqında hökmlər, nəsihət və öyüdlər həmişə elm adamlarının, filosofların, şairlərin diqqətini cəlb etmişdir. Çağdaş Azərbaycan şairləri insana aid olan bir çox ayeni, Məhəmməd Peyğəmbərin (s.) öyüdlərini ya nəzmə çəkiblər, ya da öz şeirlərində ifadə və tərənüm etməyə çalışmışlar. Heç şübhəsiz ki, Quran gərçəkliyin fantastik inkası deyil, əksinə insanın özünü dərk etməsində, xüsusilə də gərçəkliyin, kainatın dərk olunmasında böyük əhəmiyyətə malikdir.

Quran ayələrinin Məhəmməd Peyğəmbərə (s.) nazil olduğu dövrə Ərəbistan yarımadasında söz sənəti, bəlağət və natiqlik məharəti yüksək inkişaf mərhələsinə çatmışdı. Bütərəst ərəblər yüksək poeziya nümunələri yaradı, yanlış olaraq belə düşündülər ki, söz ustalarının uğurları cəmlə bağlıdır və hər şair həm də kahindir. Ona görə də ərəblər arasında söz sənəti ilahi vergi sayılmış və şairə qeyri-adi insan kimi baxılmışdır. İslamın belə şəraitdə zühd etməsi ərəblər arasında şəxsinliq yaratmışdı. VII əsr ərəb poeziyasında iki cəbhə yaranmışdı: islami qe-

bul edib ona xidmət göstərən müsəlman şairləri, islama qarşı çıxan müşriklər. İslamı tənqid edərək ona zərbə vuran şairlər Peyğəmbəri (s.) gözdən salmaq məqsədi güdürdülər. Onların bu hərəkətlərinə Quran ayələrində çox tutarlı cavablar verilmişdir: "(Müşrik və kafir) şairləre gəlinə, onlara yalnız azğınlar uyar! Məgər görmürsənmi ki, onlar həm bir vadidə sərgərdan gəzib-dolaşırlar? (Hər tərəfə meyl edir, birini yalandan mədh, digərini isə əbəs yerə həcv edirlər!)" (Əş-Şüara, 224-225). Bu ayələr islam tarixi boyunca müxtəlif cür təsvir edilsə də, burada bütərəst şairlər nəzərdə tutulub.

Bir məqamə diqqət yetirək: İslami qəbul etmək istəməyən bütərəstlər və müşriklər islah Peyğəmbərindən (s.) möcüzə tələb edirlər. Bu möcüzə vəhy şəklində olub insanların danışıq başa düşdüyü ərəb dilində idi, şeir kimi axıcı, ritmik qafiyəyə əsaslanırdı, bəşəri deyil, ilahi kəlam idi. Cahilliyə ərəblərinin, şairlərinin də səhvi bu fərqli anlamamışdı. Quranın sənətə qarşı olmasa fikrində olan ərəblər öz iddialarında səhvə yol veriblər. Guya Quranın üslub və qarşısında heyran qalaraq dinlə bəlağət və bəlağət, poeziya arxa plana keçmiş, inkişaf etməmişdir. Əslində isə bu heç də belə deyil. Quran nazil olması mövzu və üslub cəhətdən söz sənəti ilahi vergi sayılmış və şairə qeyri-adi insan kimi baxılmışdır. İslamın belə şəraitdə zühd etməsi ərəblər arasında şəxsinliq yaratmışdı. VII əsr ərəb poeziyasında yalnız yeni fikirlər, ideyalar, yeni məzmun, yeni əxlaqi dəyərlər, zənginlik gətirdi. Quranın hökmləri əsasında

bəşəri ideyalara xidmət edən, əxlaqi dəyərləri, ali insani keyfiyyətləri diqqətə çatdıran müsəlman şairlərinin əsərləri həmişə ilkin İslam dövrü ədəbiyyatını təşkil edirdi.

"Yasin" surəsinin 69-cu ayəsinə diqqət yetirək: "Biz ona (Məhəmməd əleyhis-sələma) şeir gətirmədik və bu ona heç yaramaz da..." Bu ayədən çıxış edənlər belə fikirdədirlər ki, guya Quran şairi əşəği tutur. Əslində isə bu ayədən məqsəd ilahi vəhyi qəbul etməyən və dərk etməkdə çətinlik çəkən bütərəstlərə ilahi kəlamın mahiyyətini başa salmaq, Peyğəmbərin (s.) yüksək məqamını anlatmaq idi. Belə nəticəyə gəlmək olar ki, şeir insan idrakının məhsulu olmaqla şairin süuru ilə bağlı hiss və düşüncələrinin ifadəsidir. Vəhy isə Allah tərəfindən yalnız peyğəmbərlərə verilməmiş və başqalarının gərdəyini gizli işarədir, islam Peyğəmbərinin (s.) "şairə hikmət var" deməsi islamın poeziya qarşı olmasa barədə fikirlərin əsası olduğunu göstərir. Böyük şair İmadəddin Nəsimi Quran təlimini, fəlsəfəsini, dərinliyini bildiyindən, bu elmə dərinləndirən vəqif olmuşdu.

Azərbaycanın yetirdiyi böyük söz ustalarının söz düşündə Seyid Əli İmadəddin Nəsiminin adı xüsusilə olaraq çəkilir. Əylməzlik, mərdlik və qəhrəmanlıq, mətanət və dəyanət, qüdrət və ləyaqət simvolu, bənzərsiz, təkərrar, insan əxlaqına, süuruna, dünyagörüşünə, əylməzliyinə təsir edən, söz demək bacarığı olan Nəsiminin adı dünyanın nəhəng söz ustalarından bəlkə də daha ucada durur. Onun yaradıcılığı ilə ictimai-bədii fikir tariximizdə yeni mərhələ başlayır. Şairin yaradıcılığına qısa ekskurs etmədən əvvəl bəzi nüanslara aydınlıq gətirmək yerinə düşər.

Azərbaycan şairləri XIII-XIV əsrlərə qədər öz əsərlərini əsasən fars dilində yazmağa məcbur olmuşlar. Həsənoğlunun və Qazi Bührənddinin şeirlərindən başqa Azərbaycan dilində yazılmış ədəbi nümunələr müasir dövrümüzə az sayda gəlib çatmışdır. Seyid İmadəddin Nəsimi isə Azərbaycan dilində şeir yazmaq ənənəsinə möhkəmləndirən və onun tarix şəhəsinə mədəniyyət silahı kimi qəti qələbəsini təmin edən ilk sənətkarlardan ən böyüyü və qüdrətlişidir.

(ardı var)

İdris ŞÜKÜRLÜ,
tədqiqatçı jurnalist

Firudin Əsədov əsl alim idi

Ulu Tanrı yaratdığı dünyanın bütün maddi və mənəvi sərvətlərini bərabər şəkildə bəşər övladının istifadəsinə vermiş, əvəzində heç bir istək və təmənnada olmamışdır. Allahın yaratdığı təbiətin əsrarəngiz gözəlliyi, əvəzədiməzliyi ondadır ki, yaradılmış bütün canlı alam, o cümlədən təbiət fəvqəladə dərəcədə gözəl görünür, bəşər övladının estetik gözəlliyə məftun edir, heyran edir...

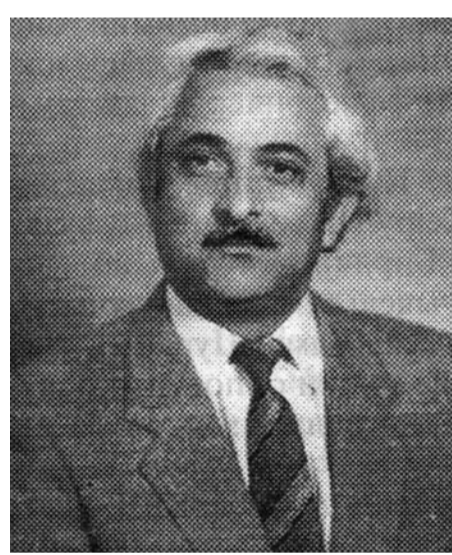
O insan dahiyanə müdriklik fəaliyyətinə malik olur ki, həyatda olduğu kimi gündüdü kimi də olur. Yeni onun həyata, dünyaya baxışı və danışıq, əməli də özü kimi təbii, bəzək-düzəksiz, yaddaqalan olur.

Firudin müəllimi yada salmaq istərkən bu qeydlərə yanaşı, fikirim düşüncə süz-gəcindən keçdi: böyük şəxsiyyətlər əvvəlcə şam kimi yana-yana öz evini, ocağını, ailəsini işıqlandırdılar. Sonra məşəl kimi yana-yana kəndini, elini, obasını işıqlandırdılar. Nəhayət, Güneş kimi yana-yana milləti, Vətəni, dünyanı və bəşəriyyəti işıqlandırdılar. Tarix boyu xalqımız işıqlı, nurlu, elmi, bilikli, təkəllürü böyük şəxsiyyətlərlə o qədər zəngin olub ki, onlar bəşəriyyətə bəşəri gözəllər, fəlsəfi düşüncələrə baxıblar. Heqiqətli, ədalətli həmişə əla tutublar.

Tarix elmləri doktoru, professor Firudin Sərdar oğlu Əsədov da məhz bəşəri gözəllər, fəlsəfi düşüncələrə, yüksək təkəllürünə malik, sayılıb-səhəblənən şəxsiyyət zivəsinə yüksələn, həm elin səhəblərinin, həm də onu tanyan sırası vətəndaşların yaddaş süz-gəcindən keçən alim, ziyalı, ağısaqqal, sədaqətli dost, geniş ürək, iti zəka sahibi, elinə, obasına bağlı olan yurd təəssübkeşi idi. O alim olmazdan əvvəl əsl Azərbaycan vətəndaşı idi.

Firudin müəllimi oxucuya tanımaq istəyi yarananda o, gözələrimin önünə gəldi, maraqlı söhbətlərini xatırlamaq oldum. Söhbətlərindən doymaq olmurdu, ondan ayrılmaq istəmədim. Ağısaqqal ziyalı adama o qədər doğma, isti münasibət bəsləyirdi ki, ondan doymurdun. Firudin müəllimi ağayana duruşu, danışıq, baxış, hər kəlməsi, sözü düzüna deməsi, sadəlikdə ailliyi, təbiiyyəti, nikbinliyi, keçmişlə bu günümüzü qovuşdurən tarixi biliyi bitib-tükənmək bilmir, kamil insan olması qənaətinə gəlirdim. Hər bəttən günəş ömrümüzün bir gününü bəttən da, səhər doğuşuyla yeni günə qovuşdurur bizi...

Firudin Əsədov 1936-cı ildə Lerik rayonunun Cəngəmir kəndində təvəllüd tapmışdı. Onun gənclik illəri 2-ci Dünya Müharibəsinə, ondan sonra dövrə təsadüf edir. Lerik qəsbə orka məktəbini təməmlədikdən sonra İcraiyyə Komitəsinin katib-karguzar kimi əmək fəaliyyətinə başlamışdı. Sonra ADU-nun tarix fakültə-

sinə qəbul olunmuş, ələ o vaxtdan tarixçi kimi həmyaşdılarından seçilmiş, bəzən təhriir olunmuş tarixi hadisələr, faktlar onun diqqətini cəlb etmişdi. Əlinə keçən tarixi kitabları, elmi əsərləri şəxsi kitabxanasına yığmışdı. Kitab onun üçün müqəddəs bir yolgöstərən idi.

1958-ci ildə təyinatla Lerik rayonuna göndərilən Firudin müəllim Orand kənd səkkizillik məktəbinə direktor təyin olunur. Sıldırım dağılarla əhatələnmiş çətin keçilən dağ yolları ilə hərəkət etmək, sərt iqlim şəraiti ona qorxutmayıb. O, həm kənd əhalisi, həm də şagirdləri, müəllim heyəti ilə ünsiyyət tapıb, tarixi hadisələr, keşf olunmamış yerüstü abidələr, dağlarda sovet hökumətinin necə qurulması, Talışda qaçaqçılıq hərəkatı barədə tapıntıları və maraqlı söhbətləri onun müəllim kimi nüfuzunu artırıb, Firudin müəllimi bəzən "Cəngəmiranlı alim" deyə çağırıblar. Sonralar o, bu adı doğrultub, tarixçi alim kimi məşhurlaşdı. Bir ildən sonra Lerik Rayon Partiya Komitəsinin qərarı ilə "Kolxoz yolu" (indiki "Lerik") qəzetinin məsul katibi təyin olunub. Sonra isə rayon maarif şöbəsinə metod kabinetinin müdiri kimi yeni bəndə pədaqoji cəbhəyə qayıtdı. Gənc elmi işçi elmdə və ictimai mühitdə tanınmaq, qəti açılmamış arxivlərə işiq salmaq üçün intensiv axtarışlar, müqayisəli təhlillər bir mövzu üzərində elmi tədqiqatlar apardı, heqiqətlərin üzə çıxması üçün elmi kitabxanalara baş vurdu: neçə ki, qəvvəs dəryaya baş vurur. O, 1966-cı ildə "Talış xanlığının tarixi" adlı fundamental əsərini tamamlayaraq Müdafiə Şurasına təqdim etdi və bir il sonra tarix elmləri namizədi alimlik dərəcəsi aldı...

Keşməkeşli və ziddiyyətlər dolu olan Talış xanlığının tarixinin öyrənilməsi Azər-

baycan tarixinin ayrılmaz hissəsi idi və alim qatı açılmamış bir çox məsələlərə aydınlıq gətirdi.

O, Azərbaycan EA Tarix İnstitutunda uğurla imtahan verərək aspirant oldu, yenedən narahat günləri, elmdə dəst-xətt saxlamaq arzusu baş qaldırdı.

Pedaqoji fəaliyyətinin məhsuldar dövründə 200-dən çox elmi məqalələr, çoxlu publisistik yazılar, "Dar gündə yaxşı arxa", "Talış diyarının tarixinə bir baxış", "Çarizmi Azərbaycana gətirən" (S.Kərimova ilə birgə) və s. on kitab yazıb tariximizdə daha da oxunulmuş etdi. Elmi konfranslarda, alimlərin yığıncaqlarında maraqlı elmi məruzələri, auditoriyada tələbələr qarşısında yaddaqalan müəhazirələri ilə seçildi və əsirdi, tantdi, tantdırdı...

XIX əsr Azərbaycan tarixi sahəsində istedadlı tarixçi alim, nümunəvi kafedra müdiri, ictimai fikir tariximizdə özünəməxsus dəst-xətti ilə fərqlənən yaradıcı alim kimi tanınan Firudin Əsədov bütün işiqli həyatını elmə, pedaqoji sahəyə həsr etmişdi.

O, 1969-cu ildə müsabiqə yolu ilə Azərbaycan Politeknik İnstitutunun tarix kafedrasında işə qəbul olunub. 1982-ci ilə qədər burada çalışıb. Həmin ildə iş yerini dəyişərək Lenin adına APL-yə keçir, dosent vəzifəsinə qəbul olunur. 1989-cu ildə elmi fəaliyyətində yeni uğur qazanır. "Azərbaycan XIX əsrin birinci yarısında" mövzusunda doktorluq dissertasiyasını uğurla müdafiə edir, 1995-ci ilə qədər bu qocaman təhsil ocağında dərs deyir. Həmin tarixdən Bakı Əməkşənaslıq Kommissiya İnstitutunda tarix kafedrasına rəhbərlik edir.

2018-ci ilin mart ayı idi. Novruz bayramına sayılı günlər qalmışdı. Martın 16-da bütün müsəlman ələmi bayrama hazırlaraq Firudin müəllim gözəlirini əbədi olaraq yumdı. O, elmini, biliyini də özü ilə apardı. Bütün tayfa, el-oba, alim dostları, tələbələri alimin xatirəsinə ehtitamlı yad etdilər, onu özü qədər sevdiyi Ana Torpağa tapşırıdılar. Cəngəmiran kəndi alim oğluna yas saxladı... "Alim öldü, alem öldü" demədilər. Qartal baxışlı, düməq saqlı Firudin Sərdar oğlu əsərlərində, doğmalarının xatirələrində yaşadı...

Firudin müəllimin həyat enerjisi tükəndi, həyatə 82 yaşında "əlvida" dedi. Müdriklik çətinə ağısaqqal alimi, iç dünyası zəngin olan məhraban bir insani, gənc nəslə örnək olan şəxsiyyəti itirdik. İtiridik demək olarmı? Axi, o yaddığı əsərlərində, işıqlı təkəllüründə, tələbələrini, övladlarını xatirələrində, genetik yaddaşında doğulub yaşayır. Ruhu qanadından aydın sabaqlara doğru uçur, ələ heç uqur...

İ.Mütəllimoğlu

Şəffaf uçotla sağlam cəmiyyətə doğru

2019-cu il Azərbaycanda sosial-iqtisadi inkişafın təmin edilməsi sahəsində daha iddialı yeni hədəflərlə xarakterizə olunur. Bu hədəflərin mühüm bir hissəsi vergi sistemi ilə bağlıdır. Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklər və bütünlükdə vergi sistemində aparılan islahatlar sahibkarların və vətəndaşların, eləcə də cəmiyyətin maraqlarına, ölkədə iqtisadi mühtin daha da təkmilləşdirilməsinə xidmət edir. Sadələşdirilmiş vergi dərəcəsinin bütün ölkə ərazisində 2 faizə endirilməsi, qeyri-neft sektorunun özəl bölməsində çalışan, aylıq əməkhaqqı 8.000 manata qədər olan vətəndaşlar üçün 100 faizlik vergi güzəştinin müəyyənləşdirilməsi, pərakəndə ticarət və işə sahələrində nağdsız ödənişlər üzrə güzəştlərin verilməsi, mikro sahibkarlıq subyektləri üçün nəzərdə tutulan güzəştlər, sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə olunan gəlir və mənfəətin 75 faizinin vergidən azad edilməsi və s. dövlət tərəfindən bu istiqamətdə atılmış mühüm addımlardır.

muzdlu işlə əlaqədar bəyannamə məlumatlarına əsasən tibb müəssisələrində 1 işçiyə düşən orta aylıq əməkhaqqı məbləği 348,8 manat göstərilir. Reallıqda bu məbləğin bir sıra hallarda dəfələrlə çox, hətta on minlərlə manat olduğu təsdiqlənir. Göründüyü kimi, uçot intizamının aşağı olması səbəbindən tibb sahəsində vergidən yayınma riskləri yüksəkdir. Təqdim olunan tibbi xidmətlərin dəyərinin böyük hissəsini həkimlərə ödənilən qeyri-rəsmi əməkhaqqı təşkil edir. Buna görə də tibb müəssisələrinin onların gəlirlərini formalaşdırmaq üçün dəyərlərini vergilərin ödənilməsində maraqlı olurlar. Bu isə o deməkdir ki, qanunvericiliyin pozulması halları təsadüf deyil, bilərəkdən baş verir.

Bir müddət əvvəl "Tibb biznesi forumu: mövcud vəziyyət və perspektivlər" mövzusunda keçirilmiş tədbirdə özəl tibb müəssisələrinin nümayəndələri son illərə qədər şəffaf fəaliyyət göstərmədiklərini özləri də dolaylı yolla etiraf ediblər. Tədbirdə özəl tibb müəssisələrinə güzəştlərin tətbiqi ilə də bağlı fikirlər səsləndirilib. Qeyd edək ki, özəl klinikalar qeyri-neft sektoruna aid edilir və bu sektorda 8.000 manata qədər əməkhaqqı alan şəxslər gəlir vergisindən azaddır. Tibb müəssisələri əmlak vergisindən azaddır. Üstəlik, maliyyə sektorundan bank kreditlərinin ƏDV-dən azad olunması, bütün sektorlarda olduğu kimi, tibb sahəsində də fəaliyyət göstərən sahibkarlara kredit əldə edilməsi üçün əlverişli şərait yaradır. Güzəştlər kifayət qədər çoxdur. Tibb sahəsində

yeterincə pasiyenti olan mütəxəssislərin bir neçə klinikada fəaliyyət göstərməsi heç kimə sirr deyil. Daha çox gəlir əldə etmək daha çox vergidən yayınma deyil, büdcəyə ödəniş daha məsuliyyətə icra etməyə yönəlməlidir. Bütün bu güzəştlərin tətbiqi olduğunda şəraitdə gəlirlərin şəffaf bəyan edilməsi zamanın tələbidir. Dövlət şəffaf münasibətlər sisteminin qurulduğu və maliyyə intizamının təmin edildiyi şəraitdə güzəştlərin davamlı olmasını təmin edə bilər. Tibb ictimaiyyəti bu sahədə inkişaf üçün digər ölkələrlə arqument gətirməklə xarici ölkələrdə tibb sahəsində xidmətlərin

ƏDV-dən azad olunduğuna diqqət çəkir. Lakin birtərəfli müqayisə ədalətli nəticə vermir. Tibb xidmətlərinin ƏDV-dən azad olunduğu iddia edilən bir sıra ölkələrdə gəlir və mənfəət vergisinin dərəcəsi çox yüksəkdir. Ölkəmizdə isə orta aylıq əməkhaqqı 500-600 manat civarında olduğu halda, qeyri-neft sektorunda 8.000 manata qədər əməkhaqqı alan şəxslər gəlir vergisindən ümumiyyətlə azaddırlar. Bu güzəşt daha çox işçilərin əhatə olunması üçün tətbiq edilir.

Mütəxəssislərin fikrincə, tibb sahəsində ƏDV-nin daha aşağı dərəcə ilə diferensial tətbiqi bu sahədə dövrüyyəlin şəffaf uçotunun bərpası ediləndən sonra mümkündür

Dövlət tərəfindən verilən güzəştlər əksər sahələrlə əhatə edir və hazırda ondan kifayət qədər insanlar yararlanır. Hökumət ölkədə şəffaf və sağlam biznes mühtinin təminatı üçün qanunvericilikdə dəyişikliklərlə bağlı təkliflər üzərində müzakirə aparır. Qanunlar hökumətin verdiyi təkliflər əsasında Milli Məclisdə qəbul olunur. Vergi güzəştləri ilə bağlı təkliflərin təqdim edilməsində ictimai qurumlar, təşkilatlar, assosiasiyalar fəal olmalıdır. Vergi güzəştləri ayrı-ayrı fərdlərin güzəşt istəməsi ilə müəyyən edilmiş. Sahibkarların ictimai təşkilatları həmin sahələrdə mövcud vəziyyəti, ilk növbədə, bu klasterlərdə çalışan sahibkarların öz aralarında müzakirə etməli, sahənin inkişafı üçün prioritet təklifləri müəyyən etməli və əsaslandırılmış təkliflərlə (o cümlədən hər hansı güzəştlərin müəyyən olunması ilə bağlı) hökumətə çıxmalıdırlar. Ölkənin vergi siyasəti yalnız bir qurum tərəfindən müəyyən edilmir, bu sahəyə məsul olan dövlət qurumlarının, o cümlədən vergi-büdcə-maliyyə siyasəti üzrə Maliyyə və Vergilər nazirliklərinin, sahəyə dövlət tənzimləməsinə həyata keçirən aidiyyəti mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və s. aktiv müzakirəsi ilə hökumət tərəfindən qəbul edilir. Hökumət hər zaman sahibkarların ictimai təşkilatlarının irəli sürdüyü bu kimi əsaslandırılmış təklifləri biznes dairələri və işgüzar cəmiyyətlə açıq müzakirə edir.

Nəzərə almaq lazımdır ki, güzəştlər birtərəfli deyil, dövlətin və işgüzar cəmiyyətin maraqlarının uzlaşması şəraitində təqdim olunur. Güzəşt əldə edən struktur dövlət qarşısında öhdəliyini şəffaf şəkildə yerinə yetirməlidir.

Sosial islahatlar, diferensial ƏDV

Azərbaycanda insanların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində zəruri addımlar atılır. Aparılan islahatlar sosial rifahın yüksəldilməsinə xidmət edir. Bu tendensiya beynəlxalq hesabatlarda öz təsdiqini tapıb. "Doing Business 2019" hesabatında Azərbaycanın 10 ən islahatçı dövləti sıyahısına daxil edilərək dünyanın ən çox islahat aparan ölkəsi elan olunub. Hesabatda Azərbaycanın mövqeyi 2017-ci ilə müqayisədə 32 pillə irəliləyərək 190 ölkə arasında 25-ci yerdə qərarlaşıb və Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələri arasında lider mövqeyə yüksəlib. Hesabatda ölkəmizin "biznesə başlama" meyarı üzrə dünyada 9-cu, "vergilərin ödənişi" meyarı üzrə isə 28-ci yerdə qərarlaşdı, ümumi vergi dərəcəsinin 40,8 faiz təşkil etdiyi bildirilir. Azərbaycan vergi yükünün yüksək olmadığı ölkələr sırasına daxildir. Bununla belə, ölkədə vergi yükünün optimallaşdırılması sahəsində islahatlar aparılır.

Güzəşt problemin həlli deyil, onun həllinə aparan yoldur

"2018–2020-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal idarəetmənin genişləndirilməsi üzrə Dövlət Proqramı"na əsasən, ƏDV dərəcəsinin diferensiallaşdırılması sisteminin tətbiqi üçün Vergilər Nazirliyində işçi qrup yaradılıb. Hazırda ölkədə bu sistemin tətbiqi imkanları barədə təhlillər aparılır. Mütəxəssislərin fikrincə, tibb sahəsində ƏDV-nin daha aşağı dərəcə ilə diferensial tətbiqi bu sahədə dövrüyyəlin şəffaf uçotunun bərpası ediləndən sonra mümkündür. Çünki uçot intizamı bərpası olmadıqda, ƏDV-nin diferensial dərəcəsinin tətbiqinin bu sahənin inkişafına və istehlak qiymətlərinin aşağı salınmasına müsbət təsir etməsi mümkün deyil. Şəffaf uçot olmadıqda, ƏDV-nin diferensial dərəcəsinin tətbiqi səmərəsiz olur. Bu sahədə səlahiyyətli dövlət orqanları tərəfindən birgə tədbirlərin həyata keçirilməsinə və elektron hesabatlılıq sisteminin qurulmasına ehtiyac var.

Ən əsası, insanlar öz məsuliyyətini və büdcə qarşısında öhdəliyini başa düşməlidirlər. Uçotun bərpası olunması və şəffaf fəaliyyət üçün dövlət tərəfindən kifayət qədər güzəştlər mövcuddur. Lakin güzəşt probleminin həlli deyil, onun həllinə aparan yoldur. Vergi güzəştlərindən bəhrələnmək üçün yeganə şərt sahibkarların qanunlara əməl etməsi və bu qanunlar qarşısında şəffaf və dürüst fəaliyyət göstərməsidir.

Tibb sahəsi insanların səhhiyyəsi ilə bağlı sosial məsuliyyət daşıyan strateji sektordur. Tibb işçiləri həm cəmiyyət, həm də dövlət qarşısında ədalətli fəaliyyət göstərməlidirlər. Şəffaf fəaliyyət daha sağlam gələcəyin qurulması deməkdir.

Lerik, doğma yurdum mənim

Dünyanı gəzib dolandım,
Hey səni düşünüb, andım.
Şöhrətinlə qururlandım,
Lerik, doğma yurdum mənim!

Uzunömürlülərinsən,
Uluları vətənisən.
Gözəlliyinlə öyün sən,
Lerik, doğma yurdum mənim!

Mən qoynunda doğulmuşam,
Uzun ömür yaşamışam.
Daim səninlə olmuşam,
Lerik, doğma yurdum mənim!

Dağlar qoynunda bir dağsan,
Hansı səmtə-yana baxsan.
Öz əksini tapacaqşan,
Lerik, doğma yurdum mənim!

Yaradandan bir lütfüsen,
Gül və çiçək çəlgənsən.
Deyərdim ki, bir incisən,
Lerik, doğma yurdum mənim!

Dünyanın cənnət guşəsi,
Salamlayır hər bir kəsi.
Buyurub gəlsin qoynuna,
Lerikdən ucalсын səsi,
Lerik, doğma yurdum mənim!

Gülzar Şəmkirli,
şairə-jurnalist

1964 | Lerik rabitə qovşağının poçtalyonu rayonun Barzavu kəndinin uzun ömürlüsü Ş.Müslümovə poçtu çatdırır.

Oğlan Qalası, nəyin qaldı sirr qalası?!

Bədəninizdə yaranacaq 9 problemin səbəbi

Serotonin bizi xoşbəxt edən kimyəvi maddədir və bizə xoş rıfah hissi bəxş edir. Bununla birlikdə, onun funksiyaları bu xoş emosional vəziyyətdən çox kənar çıxır. Serotonin beyində bir neyrotransmitter rolunda olmaqla əlavə qan dövranında əhəmiyyətli hormon rolunu oynayır. Serotonin çox sayda müxtəlif bədən və psixoloji funksiyalara təsir edir. Bildiyiniz kimi, sümüklərimizin maddələr mübadiləsində, həmçinin qaraciyərin bərpasında və hətta hüceyrələrin bölünməsində mühüm rol oynayır.

Vücudumuzun bu kimyəvi tərkib hissəsi çox gözəl olduğu qədər maraqlıdır, çünki serotonin sayəsində ümumi sağlamlığımızı təmin edən daxili tarazlığa sahib ola bilərik. Bu komponent bütün proseslərin normal funksiyası üçün vacibdir. Serotoninin aşağı səviyyəsində olduqda bədənimizdə aşağıdakı mənfi təsirlər özünü göstərir.

- 1. Serotoninin aşağı olması həzm problemlərinə səbəb olur**
Bəlkə də heç vaxt peristaltik haqqında eşitməmişsiniz. Bu termin həzm sisteminə meydana gələn daralmalara aiddir: qida və mayeləri sistem vasitəsilə hərəkət etdirmək. Yadda saxlayın ki, serotonin səviyyəsi aşağı olduqda, hüceyrələrimiz kifayət qədər kalsium ifraz edə bilmir. Kalsiumun az olması ilə həzm əzələləri zəiflənir və ağırlaşır.
- 2. Aşağı serotoninin bağırsaqlara təsiri**
Bu fakt maraqlıdır: serotoninin demək olar 95% -i bağırsaqlarda ifraz olunur və saxlanılır. Hormonal funksiyaları olan bu maddənin çatışmazlığı bağırsaq funksiyasının dəyişməsinə səbəb ola bilər. Beləliklə, tez-tez qəbzliyə gətirib çıxarır.
- 3. İmmun sisteminin zəifləməsi**
Əgər yorğunluq, əzələ zəifliyi hiss edirsinizsə, pis əhval-ruhiyyədesinizsə, yoluxucu xəstəliklərdən və soyuqdaymədən daha çox əziyyət çəkdiyinizi hiss edirsinizsə, deməli, serotonin səviyyəsi-

nin aşağı olması immün sistemin zəifləməsinə təsir edir.

4. Bioloji saatda dəyişikliklər

Serotonin səviyyəsinin aşağı olması yuxu ritmini də dəyişdirir. Simptom gecə deyil, gündüz yuxu hissi ilə özünü göstərir. Ancaq qeyd etmək lazımdır ki, bu gündüz yuxu depressiyanın əlamətidir. Endogen depressiyanın məhz serotonin çatışmazlığından qaynaqlandığı məlumdur.

5. Duzlu yemək istəyi
Bu məlumatlar çox maraqlıdır: bədənimizdə serotonin səviyyəsi az olan insanlar natriuma böyük ehtiyac duyar və bu səbəbdən də duzlu yemək istəyirlər. Bu simptomu ümidsizlik, yorğunluq, həzm problemləri müşayiət edir.

6. Depressiya
Bu barədə danışdıq. Serotonin çatışmazlığı əhvalımızın aşağı düşməsi ilə əlaqələndirilir. Serotonin və depressiyanın inkişafı arasında birbaşa əlaqə var. Bütün bunlar serotonin qəbul etməyən reseptorların sayı azaldıqda və ya əksinə, serotoninin tənzimlənməsinə kömək edən amin turşusu olan triptofanın olmadıqda baş verir.

Bəzi hallarda, məsələn, depressiya yüngül olarsa, qida rasionu və meşələr ovqatı yaxşılaşdırıla bilər. Lakin bir çox hallarda serotonin səviyyəsinin bərpası etmək üçün dərmanlara müraciət etmək lazımdır.

7. Narahatlıq
Bədənimizdə 14 fərqli serotonin reseptoru var və 5-HT 1A bunlardan ən əhəmiyyətlisidir. Onun çatışmazlığı artan həssaslıq, əsəbilik, narahatlıq və gərginlik gətirir. Unutmamalıyıq ki, bir çox hallarda narahatlıq və depressiya kimyəvi mənşəlidir.

8. Miqrən
Serotonin baş ağrısı və miqrənin də inkişafında əsas rol oynayır. Buna səbəb isə serotoninin ifrazını dəstəkləyən triptofanın olmamasıdır.

9. Yaddaş problemləri
Diqqətin olmaması, yorğunluq, fikri cəmləşmə və məlumatları yadda saxlaya bilməmə problemi də serotonin səviyyəsinin aşağı olması ilə əlaqələndirilir. Düzgün qidalanma, məşq və düzgün dərmanlar serotonin səviyyəsinin bərpası və bir çox sağlamlıq problemlərindən azad edə bilər.

Masallıda kənd təsərrüfatında uçotun dürüstləşdirilməsi və şəffaflaşdırılması ilə bağlı zona müşavirəsi keçirilib

Oktyabrın 11-də Masallıda kənd təsərrüfatı sahəsində uçotun dürüstləşdirilməsi və şəffaflaşdırılması işlərinin təşkil məsələlərinə həsr olunmuş zona müşavirəsi keçirilib. Tədbirdə ölkəmizin cənub bölgəsində yerləşən rayonların icra hakimiyyətlərinin rəhbər vəzifəli şəxsləri, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin, Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzlərinin əməkdaşları, Vergilər Nazirliyinin, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin, Dövlət Statistika Komitəsinin, Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin yerli qurumlarının, qəsbə, kənd icra nümayəndəliklərinin və bələdiyyələrin rəhbərləri iştirak ediblər.

Tədbir iştirakçıları salamlayan Masallı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rafil Hüseynov kənd təsərrüfatında aparılan islahatların əhəmiyyətindən danışıraq, əldə olunmuş müsbət nəticələr barədə məlumat verib. Zona müşavirəsində çıxış edən Vergi-

lər nazirinin müavini Sahib Ələkbərov Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında uğurla həyata keçirilən islahatlar nəticəsində ölkə iqtisadiyyatının dayanıqlı şəkildə inkişaf etdiyini, cari ilin birinci yarısında ümumi iqtisadi artımın 2,4 faiz, qeyri-neft sektorunda artımın isə 3,2 faiz təşkil etdiyini müşavirə iştirakçılarına diqqətinə çatdırıb. Qeyd olunub ki, kənd təsərrüfatında artım 13 faiz, bitkiçilikdə isə 25 faiz təşkil edib. Sosial sahədə 4 milyondan çox insanı əhatə edən inqilabi xarakterli layihə reallaşdırılıb. Minimum əməkhaqqı il ərzində 130 manatdan 250 manata, pensiya isə 116 manatdan 200 manata çatdırılıb. Sosial müavinətlərin həcmi də təxminən 2 dəfə artırılıb. Ümumdünya İqtisadi Forumunun 2019-cu il üzrə qlobal rəqabətə davamlılıq reytingində Azərbaycan 141 ölkə arasında 11 pillə irəliləyərək 58-ci yeri tutub.

Daha sonra nazir müavini kənd təsərrüfatının daha böyük potensiala malik olduğunu, mövcud potensialdan daha səmərəli şəkildə istifadə olunmasının əhəmiyyətini qeyd edərək, bu sahədə uçotun dürüstləşdirilməsini və şəffaflaşdırılmasını zəruri edən səbəblərə, mövcud problemlərin aradan qaldırılması üçün vergi orqanları və aidiyyəti dövlət qurumlarının birgə əməkdaşlığı və digər vacib məsələlərə toxunub. Bildirilib ki, kənd təsərrüfatı sahəsində uçotun və hesabatlılığın səviyyəsi qənaətbəxş hesab edilə bilməz və kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçıları tərəfindən müxtəlif dövlət orqanlarına və bələdiyyələrə təqdim olunan hesabatlardakı rəqəmlər arasında ciddi uyumsuzluqlar mövcuddur. Görüləcək işlərin məqsədi kənd təsərrüfatı sahəsində fəaliyyət göstərən şəxslərin vergiyə cəlb edilməsi yox, digər aidiyyəti dövlət qurumları və bələdiyyələrlə birlikdə real vəziyyəti düzgün əks

etdirən uçotun qurulmasının təmin olunmasıdır. Qeyd edilib ki, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıları uçot aparmamaqla və hesabət təqdim etməməklə 3-cü şəxslərin vergidən yayınmasına şərait yaratmış olurlar ki, bu da yolverilməzdir. S.Ələkbərov bildirib ki, avqust ayından etibarən bütün ölkə üzrə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıları və kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların mülkiyyətçilərinin uçota alınması prosesinə start verilib və ödənmə müddətində 25 minə yaxın şəxsin vergi uçotuna alınması təmin edilib.

Tədbirdə Vergilər Nazirliyinin İqtisadi Təhlil və Uçota Nəzarət Baş İdarəsinin rəis müavini Namiq Dərgahov kənd təsərrüfatı sahəsində uçot və hesabatlılığın təşkilini və tətbiqi sahəsindəki mövcud vəziyyət barədə təqdimatla çıxış edib.

Sonda müşavirə iştirakçılarına sualları cavablandırılıb.

6 saylı Ərazi Vergilər Baş İdarəsi

Redaktor
İdris ŞUKURLU

Təsisçilər:
Lerik Rayon İcra Hakimiyyəti və "Lerik"
qəzetinin redaksiyası
H/N:AZ05A11B33080019447400220174
VOEN:6300050071

Lisensiyaya № V 280
İndeks 96935
Hər kəs öz imzasına cavabdehdir.
Əlyazmalar geri qaytarılır

Redaksiyanın ünvanı:
Lerik şəhəri,
Nizami küçəsi
Tel: (070) 520-73-91

Qəzet "Son Dakika" MMS
mətbəəsində hazır diapozitivlərdən
çap olunmuşdur.
Tirajı: 550
Sifarişi: 639

